

JANUÁRTÓL GYÖKERESEN ÁTALAKUL A MEZŐGAZDASÁGI TÁMOGATÁSOK RENDSZERE, NAGYOBB FELELŐSSÉG A FALUGAZDÁSOKNÁL

Agrártámogatás: pénz van, de nehezebb lehívni

Jövő év elejétől alapjaiban át alakul a mezőgazdasági támogatások rendszere, ami számos esetben kihívások elé állítja az erdélyi gazdákat. A lapunknak nyilatkozó szakemberek elmondták, a folyamatban jelentős szerep hárul a falugazdász-hálózatokra, amelyek feladata a gazdák tájékoztatása lesz a támogatások igénylését illetően.

» MAKKAY JÓZSEF

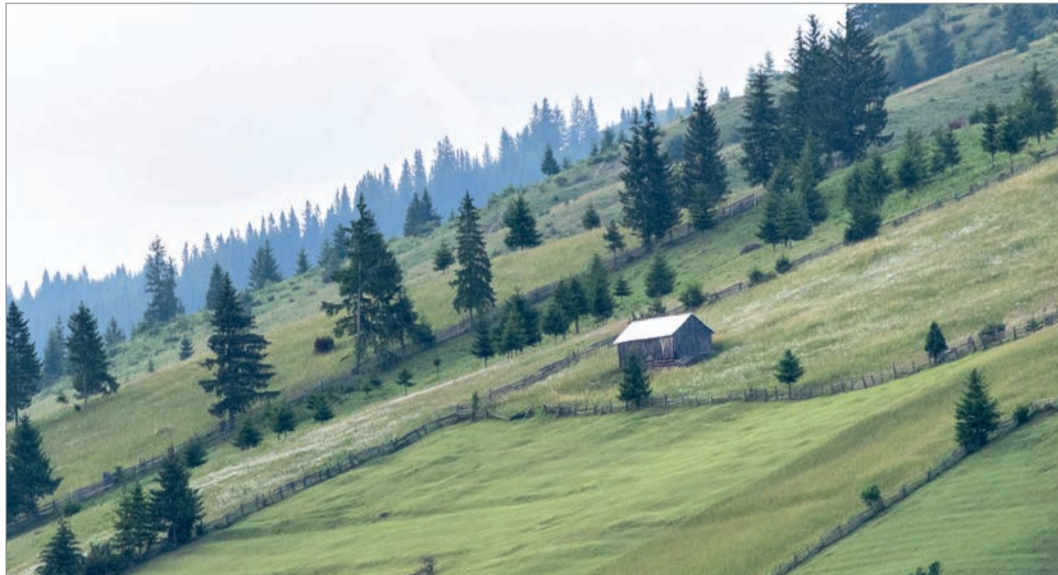
Sok a kérdőjel a következő négy esztendőben felhasználásra kerülő, közel 16 milliárd eurós európai uniós agrártámogatás körül. Egyelőre a fontosabb irányvonalak ismertek, a kormány illetékes szakemberei még dolgoznak az alkalmazási metodológián. Az erdélyi falugazdász-hálózat a gazdák szakszerű tájékoztatására törekszik, hogy a támogatások igénylésekor a termelők ne érzék váratlanul a változások.

A 2023–2027-es időszakban a romániai mezőgazdaság összesen 15,95 milliárd euró európai uniós támogatásból gazdálkodhat. Az összeg nagyobbik részét – 9,78 milliárd eurót – teszi ki a területalapú támogatás. A Nemzeti Vidékfejlesztési Program (PNDR) keretében a következő négy esztendőben 5,86 milliárd eurós pályázati keret áll a romániai gazdák rendelkezésére. A sarokszámok, az uniós támogatáspolitikai irányvonalai ismertek, azonban mind a területalapú, mind az agrárpályázati támogatások részletei a bukaresti mezőgazdasági minisztériumban állnak kidolgozás alatt.

A 2023. január elsejétől gyökeresen megváltozó román agrártámogatási rendszer egyelőre sok kérdést és bizonytalanságot vet fel, elsősorban azért, mert a román szaktárca nem végezte el időben a feladatát. A mezőgazdasági minisztériumnak alárendelt intézmények – a Vidéki Beruházások Finanszírozási Ügynöksége (AFIR), az Országos Mezőgazdasági Intervenció és Kifizetési Ügynökség (APIA) és a megyei mezőgazdasági igazgatóságok – munkatársai Bukarestből várják az agrártámogatások lehívásáról szóló jogszabály elfogadását, ennek hiányában csak találgatni lehet a részleteket.

Hatvankét falugazdász segít Erdélyben

Az agrártámogatásokban jártas romániai magyar mezőgazdasági szakemberek szerint a 2023-as esztendő nagyon nehéz lesz a gazdák számára. Megváltoznak a támogatásokhoz igényelt eddigi úrlapok, másrészt az uniós támogatási rendszerben a következő négy esztendőben hangsúlyosá válnak a környezetvédelmi követelmények. Amit jól jelez az a tény, hogy a megpályázható 5,86 milliárd eurós mezőgazdasági uniós keret 35 százaléka szolgál kimondottan környezetvédelmi célokat, ami elsősorban a biogazdálkodást folytató termelőket

A hegyvidéki agrárterületekre lehívható támogatások rendszere is változik januártól

hozza helyzetbe. A konvencionális mezőgazdasággal foglalkozó gazdáknak nagyon oda kell figyelniük a bukaresti szaktárca által életbe ültetendő új uniós direktívákra, mert ezek be nem tartása a területalapú támogatások kifizetésének a megvonásával jár.

Román állami mezőgazdasági szaktanácsadói hálózat hiányában az erdélyi magyar gazdák szakszerű tájékoztatását a budapesti Agrárminisztérium által finanszírozott falugazdász-hálózat vállalja. Erdélyben jelenleg nyolc civil szervezet keretében fejt ki tevékenységét a 62 falugazdász.

A három legnagyobb szakmai szervezet – a Székelyföldi Gazdaszervezetek Egyesülete, a közép- és dél-erdélyi megyék magyarlakta településeit átfogó kolozsvári Pro Agricultura Egyesület és a partiumi megyék gazdáinak a szaktanácsadását felvállaló Partium Vidékfejlesztésért és Mezőgazdaságért Egyesület – év végéig jelenteti meg magyar nyelvű tájékoztató füzetét az új romániai agrártámogatási rendszerről.

Becze István, a Székelyföldi Gazdaszervezetek Egyesületének vezetője (alsó portrékon) a Krónikának elmondta, hogy a jelenleg rendelkezésükre álló román nyelvű információkat dolgozzák fel magyar nyelven, hogy a gazdák átfogó képet kaphassanak a 2023. január 1-től életbe lépő változásokról. „Januárban és februárban a falugazdászok tájékoztató találkozókat szerveznek a gazdák számára, hogy idejében felkészítsük a mezőgazdasági termelőket a változásokra. A legnagyobb kihívásnak számít a bizonytalanságot, információhiányt szeretnénk elkerülni. A gazdákat arra biztatjuk, hogy éljenek a pályázati lehetősé-

FOTÓ: RMDSZ

gekkel. Szakszerű szaktanácsadás keretében elmondjuk, hogy milyen lehetőségeik vannak, mire figyeljenek” – fogalmazott lapunknak a székelyföldi mezőgazdasági szakember.

Becze szerint a Hargita megyei gazdák az elmúlt években nagyon jól szerepeltek a mezőgazdasági pályázatok terén. A hegyvidéki gazdálkodásra elnyerhető országos pályázatok 25 százalékát a székely megye gazdái hívták el mintegy százmillió euró értékben. E mögött ott áll a falugazdász-hálózat kemény munkája.

Anyagi előnye is van a környezetbarát gazdálkodásnak

A szakember ugyanakkor arra biztatja a gazdákat, hogy csak arra pályázzanak, amit a gazdaságukban fel tudnak használni. Egyre hangsúlyosabb a mezőgépgazdálkodó cégek csábítása, de a magas agrárpályázati összegek miatt bonyolult mezőgazdasági berendezéseket és szoftvereket is kínáló vállalatok próbálják rászózni termékeiket a gazdákra olyan címszó alatt, hogy érdemes beruházni, mert a támogatás nagyobb része ingyen jön az Európai Uniótól. A szakemberek szerint az ilyen csapdákat idejében el kell kerülni, mert a kis önrésszel megszerezhető és a gazdaságban nem használt berendezés később ügyis pénzbe kerül.

A Székelyföldi Gazdaszervezetek Egyesületének vezetője szerint a legnagyobb kihívás az, hogy a közös feldolgozás és értékesítés irányába mozduljon el a közfelfogás. Globális léptékben a 100-200 hektáros erdélyi farm is kisgazdaságnak számít, ha figyelembe vesszük, hogy több országban 50-100 ezer hektáron termelő mamutgazdaságok állítják elő olcsón a nagyban forgalmazott mezőgazdasági nyersanyagokat. „Az erélyi gazda nem tud versenyre kelni ezzel az üzleti modellel. Ha sikeresek akarunk lenni, akkor összefogással kell feldolgozni és értékesíteni a mezőgazdasági termékeket. Gazdáink nem szívesen szövetkeznek, de ha azt látják, hogy akár egy öttagú szövetkezet keretében is a nagy összegű pályázatok 90 százalékát finanszírozza a vidékfejlesztési program, és csupán tíz százalék az önrész, akkor könnyen kaphatók egy ilyen összefogásra – fogalmazott a Krónikának Becze István.

A székelyföldi gazdaszervezet vezetője azt is hangsúlyozta, hogy a változásokra nem problémaként, hanem lehetőségként kell tekinteni. Példaként a nagy jövő előtt álló biogazdálkodást hozta fel. A székelyföldi megyék több tízezer hektári hegyvidéki legelőit vonják be biogazdálkodásba, ahonnan magasabb áron értékesíthető biotéj és biohús származik, miközben a gazdák jóval magasabb területalapú támogatáshoz jutnak. A szakember szerint ez a trend a székelyföldi gazdák számára kedvező.

Nehéz év vár a gazdákra

Magyar Lóránd Bálint Szatmár megyei RMDSZ-es parlamenti képviselő, a Partium Vidékfejlesztésért és Mezőgazdaságért Egyesület vezetője (portrékon) a gazdák előtt álló 2023-as kihívásokról beszélt a Krónikának. „A következő négy évre szóló vidékfejlesztési terv sajnos nem jobb, mint a korábbi. Minden lényeges változás nehezebbé teszi a gazdák

FOTÓ: RMDSZ

életét. Jól látható, hogy a vidékfejlesztési pénzek lehívása jóval nehezebb lesz, mint eddig” – fejtette ki. Fontos változásnak nevezte azt az agrotechnikai követelményt is, hogy a tíz százaléknál magasabb dűlőjú parcellákat a jövő évtől nem lehet hosszában, csak keresztben szántani. Hozzátette, az ehhez hasonló előírásokról a falugazdászoknak idejében kell tájékoztatniuk a gazdákat.

Magyar Lóránd Bálint szerint a gazdatársadalom előtt álló új kihívások miatt a falugazdászok munkáját átszervezik. Az eddigi konferenciák, rendezvények, találkozók helyett a mezőgazdasági szakemberek át kell hogy térjenek a megfeszített ütemű szaktanácsadásra, elsődleges feladatuk a felvilágosító munka lesz.

Kérdésünkre, hogy az idén nyáron sok gondot okozó szárazságot hogyan lehetne kezelni az irrigációs rendszerek kiépítésének felgyorsításával Erdélyben, Magyar Lóránd nem szolgált jó hírekkel. Az öntözhető területek bővítését célul kitűző eddigi román kormányprogramokból Erdélyt kifelejtették. Az RMDSZ kérésére újabb erdélyi fejlesztések is megjelentek ezen a területen, de megvalósításukra még hosszú éveket várni kell. Az RMDSZ-es képviselő nem lát esélyt arra, hogy 2027 előtt növelni lehessen az állami forrásból finanszírozott, öntözhető területek nagyságát Erdélyben.

» „A legnagyobb kihívásnak számít a bizonytalanságot, információhiányt szeretnénk elkerülni. A gazdákat arra biztatjuk, hogy éljenek a pályázati lehetőségekkel. Szakszerű szaktanácsadás keretében elmondjuk, hogy milyen lehetőségeik vannak, mire figyeljenek” – fogalmazott lapunknak Becze István, a székelyföldi mezőgazdasági szakember.